

Ljubljana, 20.11.2014

Poplave - izjava za javnost in medije

Problematiko poplav udeleženci v urejanju prostora čutimo kot problem, ki se nas **strokovno in moralno** še kako tiče. Urejanje vodotokov in z njim zagotavljanje poplavne varnosti, je eden od vidikov urejanja prostora. Dejstvo, da se problemi, na katere v urejanju prostora **že več let neuspešno opozarjamo**, odražajo v številnih s poplavami prizadetih objektih in ljudeh, zato seveda gotovo najprej in **predvsem globoko obžalujemo**. Hkrati pa si tudi očitamo, da na probleme v sistemu nismo opozarjali bolj glasno, razumljivo, dosledno in učinkovito.

Prostorski načrtovalec **razume**, kako in zakaj pride do poplav, povezuje jih s **posameznimi posegi** v vodni in obvodni prostor, s **slabim usklajevanjem interesov** in **parcialnim načrtovanjem** razvoja v prostoru. Pojav poplav načrtovalec razume kot posledico neusklajenosti med naravnimi procesi in spremembami, ki jih je v prostoru povzročil človek. Prostorsko načrtovanje je ključno za tudi uspešnost spopadanja s podnebnimi spremembami.

Prostorsko načrtovanje lahko v okviru svojih pristojnosti in znanj prispeva k boljšim rešitvam:

- z doslednim lokalnim zadrževanjem prvega vala, ki običajno naredi največ problemov;
- z inovativnimi večnamenskimi rabami poplavnih površin in njihovo integracijo z drugimi rabami;
- z doslednim preventivnim pristopom povsod in v vsakem primeru in
- z regionalizacijo bistvenih sestavin načrtovanja prostora.

Prostorsko načrtovanje kot prvi in ključni korak v urejanju prostora, katerega naloga je opredeliti namensko rabo prostora, smo v Sloveniji na žalost spremenili v administrativno oviro. Iz razvojno gledano ene najpomembnejših nalog države smo, še posebej v zadnjih desetih letih, med drugim tudi z drastičnim povečanjem števila občin, ustvarili nepregleden in kaotičen zbir zakonodaje, del in nalog, ki vsebinsko in časovno otežujejo usklajevanje interesov v prostoru, ob tem pa pomembno soustvarjajo vedno večja, in tudi **nevarna neskladja v rabi prostora**. Del krivde za neučinkovitost sistema urejanja prostora in vse bolj nevzdržno stanje v prostoru, je povezan z razvojem prostorske in sektorske zakonodaje, kot je npr. tudi zakonodaja s področja upravljanja voda.

Problemi, ki jih zadnja leta poudarjeno zaznavamo v urejanju prostora, izvirajo iz **razpada sistema urejanja prostora** kot posledice prevlade enostranskih, kapitalsko in politično povezanih interesov v urejanju prostora. V Sloveniji opažamo obratne trende od tistih v EU: od sredine osemdesetih, ko smo veljali za državo z enim najnaprednejših sistemov prostorskega planiranja in z utečeno prakso integralnega planiranja, namreč prostorskega planiranja v povezavi z varstvom okolja, načrtovanjem gospodarskega in družbenega razvoja, smo tozadevno predvsem nazadovali.

Zakon u vodah tako z uveljavljanjem načrtov upravljanja z vodami vzpostavlja paralelni sistem prostorskega načrtovanja, ki ni racionalen in ne more biti učinkovit. Priprava kompleksnih in zelo definiranih načrtov, ki ne dopuščajo možnosti usklajevanja ni dobra ideja. Mnogo bolj potrebno in smotrno bi bilo izpopolniti zaenkrat zelo nepopolne podatkovne baze, **načrte upravljanja z vodami pa pripravljati kot sektorske strokovne podlage** v postopkih prostorskega načrtovanja podvržene procesu usklajevanja posameznih rešitev.

Prostorski načrtovalci zato državi svetujemo predvsem:

- naj **kadrovsko okrepi državni nivo upravljanja z vodami** in pospešeno zagotovi izdelavo **celovitih strokovnih podlag** za vse večje vodotoke
- naj **prepozna pomen prostorskega načrtovanja** za gospodarski in družbeni razvoj države in **vzpostavi kredibilen in učinkovit sistem načrtovanja** prostorskega, družbenega in gospodarskega razvoja
- naj **pospeši sistemsko prenovu prostorske in gradbene zakonodaje**, začeni s rešitvami za spremljanje stanja v prostoru kot osnovo za sprejemanje odločitev
- naj **dosledno zagotavlja usklajenost prostorskega razvoja s prostorskimi omejitvami**, to je naj poskrbi za uresničevanje 9. cilja Strategije prostorskega razvoja Slovenije (SPRS, 2004). Skladno s

tem ciljem naj se rabe, ki so ranljive zaradi naravnih procesov, kakršne so poplave, umikajo iz ogroženih območij, vsekakor pa se v teh območjih ne smejo načrtovati nove rabe.

Te dni mineva pet let odkar se je jeseni leta 2009 med prostorskimi načrtovalci in povezanimi strokovnjaki začelo oblikovanje skupine Odgovorno do prostora!ⁱ, ki vse od takrat povezano opozarja, da Slovenija potrebuje korenito reformo urejanja prostora. Stroka ne zahteva idealnega sistema, a vztraja, da je treba pristopiti k izvajanju argumentiranih sprememb. Skupina OdP! je na primeru analize pridobivanja gradbenih dovoljenj in predloga novih rešitev že nakazala, kam meri stroka: povečati je treba odgovornost vseh udeležencev v sistemu in zagotoviti pregleden sistem načrtovanja, od strokovnega dela pa do sprejemanja odločitev. Zdi se, da bi lahko bile prav poplave priložnost, da začnemo v dobro vseh vsi - politika, stroka in javnost, govoriti isti, skupni jezik urejanja prostora, ki je seveda tudi jezik urejanja voda.

Pripravili: Maja Simoneti, Jelka Hudoklin, Izidor Jerala in Karla Jankovič.

Za skupino Odgovorno do prostora!
Mag. Tomaž Černe, koordinator

Poslano:

- spletna stran Odgovorno do prostora!
- partnerji projekta Odgovorno do prostora!
- mediji

ⁱSkupina Odgovorno do prostora! sistematično spremlja razmere v urejanju prostora in si konstruktivno prizadeva za učinkovitost sprememb v urejanju prostora. OdP! delovno združuje posameznike in predstavnike: Zbornice za arhitekturo in prostor Slovenije, Inženirske zbornice Slovenije, Inštituta za politike prostora, Fakultete za gradbeništvo in geodezijo, Katedre za urbanizem Fakultete za arhitekturo, Oddelka za geografijo Filozofske fakultete, Oddelka za krajinsko arhitekturo Biotehniške fakultete, Zveze geodetov Slovenije, Društva krajinskih arhitektov Slovenije, Društva urbanistov in prostorskih planerjev Slovenije, Društva arhitektov Pomurja. Projekt je v izhodišču podprlo preko 200 posameznikov, ki strokovno delujejo na področju urejanja prostora.
